

narodu kervav kerst, s katerim je iznova poterdil, kako globoko prepričan da je o resnici katoliške vere, kako tesno se je z njegovo narodnostjo združila. Pa sred vojskovanja mu je prišla druga, še huja skušnja: začela je terkati na vrata tudi njemu lutrova prekucija. Res, da so jih ji nekteri naši sinovi odperli in jo z gorečim srcem narodu priporočali, da je marsikdo omahoval, marsikdo tudi omagal. Al večina ljudstva zaverže priliznjene obete, — dobljena je nova, častitljiva zmaga. Ponosni smemo biti, da naših krivovercev niso preobračali tuji, sirovi dragonarji, kakor se je drugej pogostoma godilo; luterstvu se je uperl narod sam; mogočna, prepričavna beseda škofa Krena in njegovih pomagavcev nam je zopet deželo pomirila, uterdivši vsakod staro vero, povernivši nam z njo prejšno edinost v narodu. Tuja mladika ni mogla na našem drevesu ozeleneti. Al ta zvestoba ni ostala Slovincu prazna, brezkoristna.

Cerkev mu je obilno trud povračala, ki ga je za-njo preterpel. Njeni duhovni so mu bili vedno prvi in najbolj resnični prijatli. Oni so mu zbudili domačo literaturo; očedivši mu jezik tujih pritik so spisali zanj lepo število pobožnih bukev, po njih je dobil veselje do branja in do šol... Neupehani delavnosti svojih duhovnov imamo hvalo dajati, da nam je narod čil in zdrav, priden in pobožen in za vsako delo pripraven; od nje in iz nje

mu je dohajala vsa omika in mu dohaja večidel še dandanašnji.

Iz vsega tega vidimo ozko, natančno, vzajemno djansko društvo svoje vere in svoje narodnosti. Pri nas ne dá se misliti patriotizem brez katoliškega duha; brez njega je brez sadú, jalov zato, ker je katoliškemu Slovincu brez njega nerazumen, že zanaprej sumljiv. — Pa čemu to dolgo besedovanje? utegnejo bravei prašati. Ne zamerite, za moj namen je bilo potrebno itd. — To dokazuje potem Terdina v drugem in tretjem stavku (str. 115). To naj bi prebirali in premišljevali vsi narodnjaki, katerim je sedanjí čas katoliška cerkev tako strašna in katoliška duhovščina tolikanj zoperna. Pisal je to brez strasti gimnazijski profesor — neduhovnik.

Jako mikavni in znameniti so tudi opisi, ki jih je priobčil J. Terdina v ravno tem tečaju l. 1860 pod naslovom: „Kranjci na Horvaškem“ (str. 107—216). „Če greš v križem-svet, najdeš Kranjca, je star in resničen pregovor. Menda je ni zemlje na svetu, kamor bi ta ali uni naš rojak ne priblodil, največ pa jih je na Horvaškem v vseh stanovih, v vseh mestih, skoraj v vsaki vasi jih boš najdel in sem ter tje celó kupoma. Ne bom se motil, če pravim, da Horvaška najmanj 30.000 Kranjcev redí. Zato mi se ne zdi od več, nekoliko bolj natanko o njih in o njihovem življenji govoriti itd.“ Vzemi in — beri!

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VI. O pouku v ženskih ročnih delih in začetek dopoludanskega pouka v zimskem času.

Visoki c. kr. deželni šolski svèt je razglasil nastopni razpis:

Z. 808 L. Sch. R.

In der Sitzung des Landessanitätsrathes vom 15. Februar l. J. wurde unter Zu-

stimmung der Mitglieder des genannten Fachrathes hervorgehoben, dass die Mädchen an den untersten Classen der Volksschule mit Handarbeiten überbürdet seien, was auf das Sehvermögen derselben sehr nachtheilig einwirke.

In derselben Sitzung wurde auch der Antrag gestellt und einstimmig ange-

nommen, dahin zu wirken, dass künftighin in der Winterszeit der Schulunterricht in den untersten Classen der Volksschulen anstatt um 8 Uhr erst um 9 Uhr beginne, da das zu frühe Wecken der Kinder aus dem Schlafe, die oft mangelnde Zeit zum Frühstück, die herrschende Dunkelheit in den Schulen, endlich die in der Regel grössere Kälte in den ersten Morgenstunden sowohl auf die körperliche Entwicklung der Kinder, als auch bei der in den Morgenstunden noch herrschenden Dämmerung auf deren Augen einen schädlichen Einfluss haben.

Infolge Note der k. k. Landesregierung vom 16. April l. J. Z. 4685 wird der k. k. Be-

zirksschulrath zur entsprechenden Veranlassung mit dem Beifügen aufmerksam gemacht, dass der Unterricht in den weiblichen Handarbeiten nach den bestehenden Lehrplänen von der untersten Classe der Volksschule (erstes Schuljahr) ohnehin ausgeschlossen ist.

K. k. Landesschulrath.

Laibach, am 28. Mai 1892.

Der Landespräsident:

Winkler m. p.

An alle k. k. Bezirksschulrätthe in Krain.

Naši dopisi.

Iz radovljiskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija. Konec.) Glede dopisov šolskim oblastvom poslanih, rekel je, da samo 4 šolska vodstva v dostojni obliki dopisujejo; k temu potem da potrebna navodila. Priporočal je tudi, da se za naprej stavljenje koz v zapisniku zaznamenuje. Sploh se sme uspeh nadzorovanih šol zadostnim smatrati, čeravno so nekatere (3) šole z nezadostnim uspehom zaznamovati.

Na to poročajo gg. poročevalci o podrobnih učnih načrtih za realije. Za vsako kategorijo tukajšnjih ljudskih šol bila sta dva poročevalca, a rešili so vsi svojo nalogo v občo zadovoljnost.

G. nadučitelj Žirovnik je poročal v daljšem, jako spretno sestavljenem poročilu o pomenu in vrednosti pokončne pisave. Ko je tudi z nekaterimi učenci dejansko kazal, kako se ima gojiti ta pisava, je bilo njegovo prezanljivo poročilo z občno pohvalo sprejeto.

Glede učnih knjig skupščina sklene, da se tudi v bodočem šolskem letu rabijo vse dosedanje, le namesto I. in II. dosedanje nemške slovnice se vpelje, kjer se nemški poučuje, Praprotnik-Bazinger-Zumrova knjiga.

Predsednik knjižničnega odbora poroča na to o stanji in računu okrajne učiteljske knjižnice. On naznanja tudi, da je blagorodni g. cesarski svetnik I. Murnik zopet letos več krasnih knjig knjižnici podaril in s tem darom taisto bogato pomnožil.

Volitev raznih odsekov se je vršila tako-le:

V stalni odbor so bili voljeni gg. M. Kovšca, H. Podkrajšek, J. Turek in F. Rus; v knjižnični pa: H. Podkrajšek, I. Piančki, K. Simon, I. Turek in Jos. Azman.

Posameznih predlogov stavilo se je več, a omenjam samo jednega, ki se mi zdi najvažnejši, namreč da se voli odsek treh članov, ki bode imel nalogo pregledovati na novo izdane, za šolske knjižnice namenjene knjige in spise ter za mladino primerne, v posebnem znanju objavljati e. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bode potem taiste krajnim šolskim svetom v nakup priporočal. V ta odsek so bili voljeni: H. Podkrajšek, I. Bregar in M. Kovšca.

G. predsednik zaključi potem zborovanje s trikratnim »Slava«-klicem na presvetlega cesarja, čemur učiteljstvo navdušeno odzove in zapoje cesarsko pesem.

Pri vkupnem obedu v gostilni gospe M. Janše smo se ob izvrstni postrežbi med petjem in pogovori do večera prav dobro zabavali in radovali. X.

Iz litijskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija. Dalje.) V risanji je beležiti precej napredka; zato se priporočajo nekatere predpisne vaje, za kar roka bolj gibčna postane. (Na šolski deski g. nadzornik naredi več primernih vaj za elementarno risanje.) Pri zemljepisnem pouku naj se posebno temeljito obravnava kranjska dežela in Avstrija. Zgodovina naj se poučuje v pripravnih zgodovinskih slikah; s tem se v mladini vzbuja ljubezen do domovine in vladarske liše. Prirodopis naj se vedno nazorno poučuje. — Zakon o varstvu ptic je velikega pomena. Po vrteh naj se pticam pevkam nastavlja tako zvane »ptičnice« (Nistkästchen), kamor se zlasti ob hudi zimi gladnim krilatec potroša raznega živeža. G. nadučitelj Adlesič obljubi v svoji delarni po vzoru dveh tičnic, ki jih je g. nadzornik prinesel s Krškega, narediti za vse šole v okraju. Prirodoslovje je treba vedno s poskusi na podstavi beril obravna-